

VOORSTEL AAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE CRANENDONCK

Zaaknummer: 0000501252
Datum raadsvergadering: 22 september 2026
Datum B&W besluit: 14 juli 2026
Portefeuillehouder: W. Boelens
Programma: Wonen en leven
Behandelaar: M. Kusters

Onderwerp:

Nota Energie- en Warmtetransitie

Aan de raad

Voorstel:

1. Akkoord te gaan met voorgestelde dekking uit CDOKE-middelen;
2. De Nota Energie- en Warmtetransitie vast te stellen.

Inleiding:

De huidige Nota Energie- en Warmtetransitie is in december 2023 vastgesteld. Oorspronkelijk was het de bedoeling om voor het einde van 2025 met nieuw beleid te komen. Echter, de kabinetswissel in Den Haag en de collegewissel in Cranendonck betekende dat de nota is opgeschoven in afwachting van nieuw beleid.

De structuur van de oude nota (overkoepelende opgaven met daaronder een reeks uitvoeringsgebieden) blijft behouden, maar het is noodzakelijk om de nota bij de tijd te brengen. Zo wordt netcongestie in het huidige beleid niet genoemd, maar is het oplossen ervan een prioriteit voor de hele gemeentelijke organisatie geworden. Ook zijn er stappen gezet op het gebied van de communicatiestrategie en hebben we de isolatieaanpak doorontwikkeld. Tenslotte staan we aan de vooravond van het proces rondom het Warmteprogramma, waarin de gemeente vastlegt hoe alle woningen op termijn aardgasvrij moeten worden verwarmd.

Kort samengevat zet deze nota in op het voortzetten van de isolatieaanpak en proberen we het bereik ervan te vergroten. Volgend jaar stellen we een Warmteprogramma vast waarin, vanwege beperkte animo en netruimte voor aardgasvrij, isoleren de focus krijgt. Op het gebied van communicatie verleggen we de focus door de bewoner meer op te zoeken in plaats van uit te nodigen. Een persoonlijker aanpak is noodzakelijk om met de bewoner die niet zo bezig is met verduurzaming in

contact te komen. Als nieuwe opgave moeten we snel aan de slag met netcongestie. De krapte op het stroomnet en de periode waarin deze zal blijven bestaan vraagt om een andere blik op bouwen, gebiedsontwikkelingen en energieopwek.

Beoogd effect:

Van dit collegevoorstel

Met deze nota willen we uitvoering geven aan de Cranendonckse Energietransitie, onze kennis op het gebied van netcongestie en het energiesysteem verrijken en door middel van een nieuw perspectief op ontwikkelen onze ruimtelijke ambities mogelijk laten blijven.

Bij de realisatie van het Kompas voor Cranendonck 2040

De meest concrete link tussen deze nota en het Kompas is te vinden in de groeiambities. Daarin was de energievoorziening volgend, maar deze is door netcongestie leidend geworden. We zullen ons een andere manier van ontwikkelen eigen moeten maken, want het centrale stroomnet gaat de komende 10 jaar niet in onze groeiambities kunnen voorzien.

Dit perspectief sluit aan bij het leidende principe ‘ontwikkelen door innovatie en samenwerking, met durf om te experimenteren’.

Eerdere besluitvorming:

Nota Energie- en Warmtetransitie, vastgesteld door gemeenteraad op 12 december 2023.
Subsidieregeling Lokale Aanpak Isolatie, collegebesluit 10 februari 2026.

Argumenten:

1.1 Met de nieuwe Nota Energie- en Warmtetransitie geven we invulling aan wat werkt en wat ons uitdaagt

Deze nieuwe nota stelt ons in staat om op basis van een actueel beeld uitvoering te geven aan de energietransitie in 2027 en 2028. We vertalen geleerde lessen uit de afgelopen jaren in nieuwe acties en spelen in op actuele (financiële) mogelijkheden. Ook stellen we vast welke opgaven om onze specifieke aandacht vragen.

1.2 De nieuwe nota bereidt ons voor op de opgave rondom netcongestie

Een thema dat in de vorige nota niet voorkwam omdat de situatie op het stroomnet en de vraag naar energie voor bouwopgaven nog niet met elkaar in conflict waren is netcongestie. Dat beeld is, door invoering van het prioriteringskader voor netaansluitingen, radicaal anders geworden. Ontwikkelingen

en ambities zoals nieuwbouw, uitbreiding van bedrijvigheid, elektrificatie van de gebouwde omgeving en de komst van defensie concurreren met elkaar op een al overvol stroomnet.

1.3 Het opstellen van een Warmteprogramma eind 2027 vraagt een gestructureerde en onderbouwde aanpak

Op de korte termijn is er een beperkte animo en netcapaciteit om woningen volledig aardgasvrij te maken. Bewoners zien hier nog onvoldoende zekerheid en voordelen, en ook woningcorporatie WoCom zet op de korte termijn juist in op hybride oplossingen. De focus zal daarmee op isolatie komen te liggen. Dit vraagt iets anders van verschillende type woningeigenaren en bewoners. Een gerichte aanpak op doelgroepen die ondersteuning en communicatie combineert zijn daarbij belangrijke bouwstenen voor het Warmteprogramma.

1.4 De snelle ontwikkeling van de energietransitie vraagt om actueel beleid

Ontwikkelingen in de energietransitie volgen elkaar snel op. Daarom is er in 2023 ook gekozen voor een kortlopende uitvoeringsnota in plaats van een langlopende visie. Deze keuze is een juiste gebleken, in de afgelopen jaren is er veel veranderd, ontwikkelingen waar met een wendbare uitvoeringsnota op ingespeeld kan worden.

Zo werden financiële mogelijkheden ruimer door het uitbreiden van subsidieregelingen zoals het Nationaal Isolatieprogramma en de CDOKE-uitkering voor personele capaciteit. Tegelijkertijd worden de beperkingen in het energienet steeds merkbaarder wat vraagt om andere keuzes, een andere rol en bredere betrokkenheid van de gemeentelijke organisatie.

2.1 Onze overkoepelende opgaven

De Cranendonckse energietransitie kende drie overkoepelende opgaven. In deze nota voegen we er een nieuwe aan toe, netcongestie.

De isolatieaanpak, in het verlengde van het Nationaal Isolatieprogramma, zetten we voort.

Cranendonck heeft middelen ontvangen om woningen met een slecht energielabel te isoleren. De aanpak wordt uitgebreid omdat er meer middelen beschikbaar zijn gekomen in 2024 en 2025. Dit geld stelt ons in staat om de bestaande gemeentelijke subsidieregeling te vernieuwen en te verruimen.

De warmtetransitie staat aan de vooravond van nieuw beleid. Voor 31 december 2027 moeten Nederlandse gemeenten een Warmteprogramma hebben vastgesteld waarin zij aangeven hoe zij toewerken naar aardgasvrij wonen in 2050. Niet alleen het programma, vanwege zijn verbinding met de Omgevingswet, is een uitdaging. De beperkte alternatieve warmtebronnen en beperkte ruimte op

het stroomnet maken de warmtevoorziening in Cranendonck tot een complexe puzzel.

Onze derde opgave het Informeren, Motiveren, Stimuleren. Dit omvat de berichtgeving, ontzorging en ondersteuning van onze inwoners. Hier hebben we de afgelopen jaren voornamelijk geleerd dat bij iedere bewoner een andere aanpak de meest passende is. Waar we voorheen ons richtten op de groep die met een klein beetje hulp (bijv. een inkoopactie) geholpen was, komt nu een passievere middengroep in beeld. Dit zijn inwoners voor wie de energienota, besparing en verduurzaming wellicht niet onbekend, maar ook niet prioritair zijn. Hier past een persoonlijke, stapsgewijze aanpak beter dan een centrale gemeentebrede actie. In dit kader gaan we met verschillende campagnes, aanbelaacties en energiecoachgesprekken aan de slag.

Last but not least is netcongestie een nieuwe uitdaging. Door nieuwe regels rondom het verdelen van netaansluitingen komen ook kleine verbruikers (woningen, MKB, maatschappelijke voorzieningen,) op de wachtlijst terecht. Dit proces is noodzakelijk omdat het centrale stroomnet volraakt in Cranendonck, Brabant en heel Nederland. Tegelijkertijd zijn de bouwambities groter dan ooit. Meer woningen, bedrijventerreinen en verduurzaming van bestaande gebouwen en vervoer.

Deze tegenstelling vraagt om een nieuwe blik op bouwen. We kunnen er niet langer vanuit gaan dat energie automatisch onze bouwplannen volgt. Nee, energie gaat bepalen waar er nog gebouwd kan worden. Door te kijken naar een decentrale energievoorziening, in plaats van aansluiting te zoeken op het centrale stroomnet, zijn er wellicht sneller oplossingen mogelijk. Hiervoor moeten opwek, opslag en vraag in een gebied in balans gebracht worden en is een nieuwe blik op gebiedsontwikkeling noodzakelijk.

Tegelijkertijd wordt er aan het stroomnet gewerkt, maar gezien de grote maatregelen die daar nodig zijn wordt een oplossing niet voor 2033 verwacht. We zullen dus moeten pionieren, innoveren en werk moeten maken van eigen energieopwek.

2.2 Opzet Uitvoeringsgebieden

In meer detail bestaat de Nota uit zeven uitvoeringsgebieden. De overkoepelende opgaven zitten hierin verweven. De opgave isolatieaanpak is bijvoorbeeld een taak vanuit het Rijk, waarmee we inwoners stimuleren maatregelen te nemen. Tegelijkertijd is het slagen van de isolatieaanpak afhankelijk van goede data en monitoring, om te weten waar energielabels achterblijven en gerichte acties de beste kans van slagen hebben. Deze overkoepelende opgave komt dus terug in minstens drie

uitvoeringsgebieden.

Uitvoeringsgebied	Toelichting
Wettelijke Taken Rijk	Taken als gevolg van landelijk klimaatbeleid, subsidiekansen signaleren en uitvoeren en het voldoen aan wettelijke eisen
Inwoners stimuleren	Acties gericht op het ondersteunen en aanmoedigen van inwoners en stappen op het gebied van verduurzaming
Bedrijven stimuleren	Acties gericht op het ondersteunen en aanmoedigen van bedrijven en stappen op het gebied van verduurzaming
Voorbeeldfunctie gemeente	Manieren waarom de gemeente, met haar eigen bezit, gedrag en projecten kan laten zien dat zij verduurzaming omarmd. Hiermee kan het goede voorbeeld worden uitgestraald richting inwoners en bedrijven.
Urgente gevallen	Deze richten zich op drie groepen, gelinkt met duurzaamheid. Onder urgente gevallen verstaan we energiearmoede, hittestress en gezondheidsklachten door een ongezonde binnenlucht.
Data en Monitoring	Het versterken van onze acties en het beter in beeld brengen van vraag en behoefte naar ondersteuning door middel van landelijke, regionale en lokale data. We combineren hier openbare gebouwgegevens met resultaten van eerdere projecten.
Samenwerking	De energietransitie in Cranendonck staat niet op zichzelf. We werken samen met andere vakgebieden, gemeentes, regionale samenwerkingsverbanden en externe partijen in de uitvoering.

Risico's:

De exacte impact van, en oplossingen voor, netcongestie zijn nog ongewis

In deze nota is netcongestie een nieuwe, en urgente opgave geworden. Maar een pasklaar antwoord op dit vraagstuk is er nog niet. Gezien de recente bijstelling van het prioriteringskader voor stroomaansluitingen (december 2025) en de focus op de overgang van het oude naar het nieuwe kader (juli 2026) is de aandacht nog niet uitgegaan naar nieuwe manieren van ontwikkelen. Het veiligstellen van aansluitingen en het volgen van het onrustige proces rondom aansluitingen eiste onze aandacht op.

De nota schetst daarom de contouren van een nieuwe manier van ontwikkelen (decentraal systeem, aanbod en vraag op locatie in balans brengen), maar het is nog te vroeg om te spreken van pasklare antwoord op ieder soort ontwikkeling, groot of klein. De komende tijd zal uitgaan van pionieren, nieuwe wijze van ontwikkelen aanleren en het betrekken van vele disciplines binnen de gemeente. We

realiseren ons terdege het belang van het slagen van een dergelijke alternatieve aanpak, maar kunnen niet beloven welke resultaten er wanneer geleverd kunnen worden.

Vervolgproces:

Voorafgaand aan besluitvorming op 22 september wordt de raad in een informatiesessie op 25 augustus nog bijgepraat over de context waarin deze nota geplaatst moet worden. Door inzicht te geven in wat er nog meer speelt in de energietransitie wordt duidelijker waarom bepaalde keuzes wel of niet gemaakt worden.

Bedrijfsvoering

Financiële consequenties:

Door de lopende CDOKE-uitkering en middelen uit oude uitkeringen is het mogelijk om de nota Energie- en Warmtetransitie zonder extra te voteren krediet uit te voeren. Hierbij zijn twee kanttekeningen te vermelden. Dekking kan er worden gevonden via een combinatie van:

1. De (eerdere) SPUK uitkeringen CDOKE
2. De decentralisatie- uitkering(en) CDOKE via het gemeentefonds
3. Bestaand budget

Geraamde kosten	2027	2028	Opmerking
Uitvoering Nota Energie- en Warmtetransitie	€ 245.000	€ 255.000	Uitgaven voor acties en projecten zoals benoemd in hoofdstuk 'Uitvoeringsgebieden'
Projectkosten Nat. Isolatieprogramma	€ 28.800	€ 28.800	Projectkosten niet te dekken uit rijkssubsidie
Personele kosten (3,06 FTE in dienst, 0,6 FTE monitoring faunabescherming)	€ 393.450	€ 393.450	Grootste deel van deze kosten bestaan al in personeelsbudget gemeente + uitgaven CDOKE-uitkering
Onderzoek, ondersteuning en beleid (o.a. warmteprogramma en aanpak netcongestie)	€ 100.000	€ 100.000	
Totale Kosten	€ 767.250	€ 777.250	
Geraamde dekking			
Middelen op Balans CDOKE (stand 1-1-2027)	€ 334.571		Totale restant middelen van eerdere uitkeringen, geparkeerd op balans.

Rijksuitkeringen alg. uitkering CDOKE (personele capaciteit)	€ 403.879	€ 748.450	De uitgekeerde CDOKE bedraagt jaarlijks circa € 730.000. Wanneer middelen in het boekjaar niet uitgegeven worden parkeren we deze in de reserve.
Meerjarige raming projectkosten Nat. Isolatieprogramma	€ 28.800	€ 28.800	Opgenomen in meerjarenbegroting
Totale dekking	€ 767.250	€ 777.250	

Noot: Begrote kosten en uitgaven (zoals uit te keren subsidies) binnen subsidieregelingen zoals Nat.

Isolatieprogramma en Energiearmoede zijn omwille van leesbaarheid buiten beschouwing gelaten. Kosten die hier gemaakt worden zijn in lijn met doel en budget van deze regelingen.

Op het moment van schrijven is alleen de CDOKE-uitkering voor 2027 beschikt. De verwachting is dat uitsluitend over de middelen voor 2028, 2029 en 2030 in de septembercircular wordt gegeven. In eerdere schriftelijke toezeggingen heeft het ministerie aangegeven dat we voor deze jaren mogen uitgaan van een uitkering die ten minste gelijk aan de uitkeringen uit het jaar 2025 en 2026 ligt, circa 725.000 euro. Wat er na 2030 gaat gebeuren met de CDOKE-uitkering is nog ongewis. Er zijn middelen gereserveerd op de rijksbegroting vanaf 2030, maar nog onduidelijk is wat deze voor Cranendonck zouden betekenen en wanneer hier definitieve besluitvorming over te verwachten is.

In eerdere communicatie heeft het ministerie aangegeven dat gemeenten de CDOKE-middelen mogen zien als structureel. Vanwege deze toezegging is in 2024 gestart met werving van extra personeel, bekostigd uit uitkering CDOKE. Dit personeel (3,06 fte) is in dienst met een contract voor onbepaalde tijd. Wanneer de CDOKE-uitkering wegvalt na 2030 zal de gemeente deze kosten zelf moeten dragen. Wat er met de CDOKE-uitkering gebeurt op lange termijn kan niet los worden gezien van de positionering van gemeenten binnen de energietransitie. Op basis van het Klimaatakkoord hebben gemeenten een belangrijke uitvoerende rol in het landelijke klimaatbeleid, die niet vervuld kan worden zonder gemeenten middelen te verstrekken.

Personele consequenties:

Niet van toepassing.

Communicatie:

Op 25 augustus staat een informatiebijeenkomst met de gemeenteraad gepland. In deze bijeenkomst willen we ingaan op de stand van de energietransitie, en zo context bieden bij de keuzes die in deze nota wel of niet worden gemaakt.

Informatisering en Automatisering (I&A) consequenties:

Niet van toepassing

Juridische consequenties:

Niet van toepassing

Bijlagen:

Raadsbesluit

Nota Energie- en Warmtetransitie 27/28

Commissiebehandeling

Ja, d.d 8 september 2026

Wij stellen U voor om bijgaand in concept opgemaakt besluit vast te stellen.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN CRANENDONCK

De secretaris

De voorzitter

E. Jacobs

F.A.P. van Kessel